

За щучим велінням (народна казка)

Автор Невідомий

Був собі старий чоловік. І було в нього три сини: двоє розумних, а третій – Омелько-дурник. Ті брати працюють, а Омелько цілісінький день лежить на печі, знати нічого не хоче.

Одного разу поїхали брати на базар, а невістки й кажуть:

– Піди, Омельку, по воду.

А він їм з печі:

– Не хочу.

– Піди, Омельку, бо як повернуться брати з базару, гостинців тобі не дадуть.

– Ну, гаразд.

Зліз Омелько з печі, взувся, вдягся, взяв відра та сокиру й пішов до річки. Прорубав кригу, зачерпнув відра й поставив їх, а сам дивиться в ополонку. І побачив Омелько в ополонці щуку. Приловчився та й вхопив щуку в руку:

– Ото буде юшка добра!

Коли це щука проказує людським голосом:

– Відпусти мене в воду, Омельку, я тобі стану в пригоді!

А Омелько сміється:

– Та як же ти мені станеш у пригоді? Ні, понесу тебе додому, звелю невісткам юшку зварити. Добра буде юшка!

Щука знову просить:

– Омельку, Омельку, відпусти мене в воду, я тобі зроблю все, що тільки схочеш.

– Гаразд, тільки покажи спочатку, що не дуриш мене, тоді відпущу.

Щука його питає:

– Кажи, Омельку, чого ти зараз хочеш?

– Хочу, щоб відра самі пішли додому й вода не розхлюпалася б...

Щука йому каже:

– Запам'ятай мої слова: коли тобі чогось схочеться, промов тільки:

За щучим велінням, за моїм хотінням...

Омелько й каже:

– За щучим велінням, за моїм хотінням – ідіть самі, відра, додому!..

Тільки проказав – відра самі й пішли на гору. Тут Омелько пустив щуку в ополонку та й пішов за відрами. Ідуть відра селом, народ дивується, а Омелько йде ззаду, посміхається. Зайшли відра до хати, самі стали на лавку, а Омелько поліз на піч. По якійсь годині невістки кажуть йому:

– Омельку, чого ти лежиш? Пішов би дров нарубав.

– Неохота...

– Як не нарубаєш, брати з базару повернуться, гостинців тобі не привезуть.

Не хоче Омелько з печі злазити. Згадав він про щуку і каже:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - піди, сокиро, дров нарубай, а дрова - самі до хати йдуть та в піч кладіться!..

Сокира вистрибнула з-під лавки - й на двір, та ну дрова рубати, а дрова самі до хати йдуть і просто в піч лізуть.

По якійсь годині невістки знову кажуть:

- Омельку, немає вже дров у дворі. Поїдь до лісу, нарубай.

А він їм з печі:

- Хіба ви самі не можете?

- Як це так - не можемо? То не наша справа - в ліс по дрова їздити!

- А мені неохота...

- Ну, то не буде тобі гостинців.

Нічого не вдієш. Зліз Омелько з печі, взувся, зодягся. Взяв мотузку та сокиру, вийшов у двір і сів у сани.

- Відчиняйте ворота, молодиці!

Невістки йому кажуть:

- Що ж ти, дурнику, сів у сани, а коня не запряг?

- Не треба мені коня.

Невістки відчинили ворота, а Омелько й каже потихеньку:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - їдьте самі, сани, до лісу!..

Сани самі й поїхали у ворота, та так швидко - кіньми не догнати!

А до лісу довелося їхати через місто, і тут він багатьох людей позачіпляв, позабивав. Народ кричить: "Держи його! Лови його!" А він одно - сани поганяє.

Приїхав до лісу:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - нарубай сокиро, дровець найсухіших, а ви, дрова, самі валіться в сани, самі в'яжіться!..

Сокира почала рубати, колоти сухі дрова, а дрова самі в сани валяться та мотузкою в'яжуться. Потім Омелько звелів сокирі вирубати ломаку - таку, щоб насилу підняти. Сів на дрова:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - їдьте, сани, додому...

Сани й помчали додому. Знову проїжджає тим містом, де він допіру позачіпляв, позабивав багато людей, а там вже на нього чекають. Ухопили Омелька з саней, лають його та б'ють.

Бачить він, що кепська справа, та потихеньку:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - ану, ломако, обламай їм боки!

Ломака вискочила та й пішла дубасити. Народ геть-чисто розбігся, а Омелько приїхав додому й знову заліз на піч. Почув згодом цар про Омелькові витівки та й посилає по нього свого офіцера - знайти Омелька й привезти до палацу. Приїздить офіцер у те село, заходить до тої хати, де Омелько живе, та й питає:

- Ти Омелько-дурник?

А він з печі:

- А тобі нащо?

- Одягайся швидше, я повезу тебе до царя.

- Та мені неохота...

Розсердився офіцер і вдарив його по щоці.

А Омелько й каже потихеньку:

- За щучим велінням, за моїм хотінням -ломако, обламай йому боки...

Ломака вискочила та як почне офіцера чухрати, насилу той утік. Цар здивувався, що його офіцер не зміг упоратися з Омельком, і посилає свого найбільшого вельможу:

- Привези до мене дурника Омелька, а як не привезеш - голову з пліч зніму.

Накупив найбільший вельможа родзинок, чорносливу, пряників, приїхав у те село, ввійшов до тої хати та й почав невісток розпитувати, що саме Омелько полюбляє.

- Наш Омелько любить, щоб з ним ласкаво говорили та червоний жупан подарували - тоді він усе зробить, чого просять.

Найбільший вельможа дав Омелькові родзинок, чорносливу, пряників та й каже:

- Омельку, Омельку, чого ти лежиш на печі? Їдьмо до царя.

- Мені й тут тепло...

- Омельку, Омельку, цар тебе добре почастує, - поїдьмо, будь ласка!

- А мені неохота...

- Омельку, Омельку, цар тобі червоний жупан подарує, шапку й чоботи.

Омелько подумав-поміркував:

- Ну, гаразд, ти собі наперед їдь, а я за тобою вслід.

Поїхав вельможа, а Омелько полежав ще трохи й каже:

- За щучим велінням, за моїм хотінням -ану, пічко, їдь до царя!..

Тут у хаті кути затріщали, стеля захиталася, стінка вилетіла - і піч сама пішла по вулиці, по дорозі, прямісінько до царя.

Цар у вікно виглядає, дивується:

- Що за чудасія?!

Найбільший вельможа йому відповідає:

- Та це Омелько на печі до тебе їде.

Вийшов цар на ганок:

- Щось на тебе, Омельку, скарг багато. Ти народу чимало позачіпляв.

- А навіщо вони під сани лізли?

В ту хвилину глянула у віконце царська дочка - Мар'я-царівна. Омелько побачив її у віконці та й каже тихенько:

- За щучим велінням, за моїм хотінням -нехай царська донька мене покохає...

І ще каже:

- Їдь, пічко, додому!

Піч повернулася й пішла додому, ввійшла до хати й стала на старе місце. Омелько знову лежить собі, вилежується.

А в царському палаці крик та сльози. Мар'я-царівна за Омельком нудьгує, не може без нього жити, благає батька, щоб віддав її за Омелька.

Забідкався цар, затужив, а потім розгнівався дуже і на Омелька, й на дочку. І каже

він знову найбільшому вельможі:

- Їдь приведи до мене Омелька живого чи мертвого. А як не приведеш - голову зніму.

Накупив найбільший вельможа вин солодких та різних наїдків, поїхав у те село, ввійшов у ту хату і став Омелька частувати, пригощати. Омелько напився, наївся, захмелів і ліг спати. А вельможа його - на віз та й повіз до царя.

Цар спересердя наказав прикотити велику бочку з залізними обручами. Посадили в ту бочку Омелька і Мар'ю-царівну, засмолили бочку і в море кинули.

Прокинувся згодом Омелько, бачить - темно, тісно.

- Де ж це я?

А йому відповідають:

- Ой лишенько, Омелечку! Нас у бочці засмолили, кинули в синє море!

- А ти хто?

- Я Мар'я-царівна.

Тут Омелько й каже:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - вітри буйні, викиньте бочку на сухий берег, на жовтий пісок!

Вітри буйні повіяли. Синє море схвилювалося, викинуло бочку на сухий берег, на жовтий пісок. Омелько й Мар'я-царівна вийшли з неї.

- Омелечку, де ж ми житимем? Збудуй хоч якусь хатинку.

- А мені неохота...

Тут вона ще дужче просити почала. От він і каже:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - збудуйся, кам'яний палац з золотою покрівлею!..

Тільки він це проказав - з'явився великий кам'яний палац з золотою покрівлею. Навколо - зелений сад: квіти розцвітають, пташки цвірінчать, співають. Мар'я-царівна з Омельком увійшли до палацу, посідали біля віконечка.

- Омелечку, а чи не можна тобі красунчиком стати?

Тут Омелько не довго думав:

- За щучим велінням, за моїм хотінням - стати мені добрим молодцем, вродливим та розумним!..

І став Омелько такий, що ні в казці сказати, ні пером описати.

А в той час їхав цар на полювання й бачить - стоїть палац там, де досі нічого не було.

- Це який такий нечема без мого дозволу на моїй землі палац поставив?!

І послав спитати - хто такі?

Посланці побігли, стали під вікном, питаються.

А Омелько їм відповідає:

- Кличте царя до мене в гостину, я сам йому скажу.

Приїхав цар до нього. Омелько його зустрічає, у палац веде, до столу саджає. Стали вони бенкетувати. Цар їсть, п'є та дивується:

- Хто ж ти такий, хлопче, добрий молодче?

- А чи пам'ятаєш ти Омелька-дурника, що до тебе на печі приїздив, а ти його з своєю дочкою звелів у бочці засмолити та в море кинути? Я - той самий Омелько. Схочу - все твоє царство спалю та потрощу за ту твою ласку!

Цар дуже злякався, став перепрошувати:

- Одружись з моєю дочкою, Омелечку, бери моє царство, тільки мене не губи!

Тут учинили бенкет на весь світ. Одружився Омелько з Мар'єю-царівною і став царством правити.

От і казці кінець, а хто слухав - той молодець!